

Nooit in ruste. De bewogen middeleeuwen van Herman Pleij

Herman Brinkman

Huygens Instituut. E-mail: herman.brinkman@huygensinstituut.knaw.nl

NEERLANDISTIEK.NL 09.01a; GEPUBLICEERD: mei 2009

Inleiding

Vanaf zijn eerste publicaties, nu veertig jaar geleden, heeft Herman Pleij zich doen kennen als een toegewijd en gedreven literatuurhistoricus die rusteloos op zoek was naar de grenzen van zijn oorspronkelijke vakgebied, de medioneerlandistiek, en gaandeweg in de cultuurgeschiedenis, beoefend op basis van literaire en contextuele bronnen, het wetenschapsterrein vond waarin hij zich thuisvoelde en als geen ander excelleerde. Gedurende een lange reeks van jaren ontwikkelde hij zich tot een gezaghebbende en beeldbepalende animator die geen moeite had zowel de media, zijn directe vakgenoten als een almaar groeiend algemeen publiek deelgenoot te maken van zijn fascinaties en bespiegelingen over de manier waarop vorige geslachten hun obsessies en verlangens in woord en beeld vormgaven.

Op 29 februari 2008 hield Herman Pleij zijn afscheidscollege na een lange academische loopbaan aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als universitair docent en al spoedig als hoogleraar Historische Nederlandse Letterkunde.¹ Hoewel dit afscheid nog geenszins inhield dat hij zou stoppen met publiceren, leek het een aantal vakgenoten toch het aangewezen moment om eens stil te staan bij de betekenis van zijn werk voor de literatuur- en cultuurgeschiedenis van de Nederlanden. Vanuit verschillende gezichtspunten werd betrokken - maar zeker niet kritiekloos - gereflecteerd op een aantal van Pleij's terugkerende thema's, zijn werkwijze, de ontwikkelingen daarin, zijn methode van beschouwen, zijn sympathieën en antipathieën; ook werd ingegaan op de mogelijkheden en stimulansen die als kiemcel nog in zijn werk besloten liggen en op de manier waarop die toekomstige onderzoekers kunnen inspireren. Herman Pleij vertelt graag hoe de zaken in elkaar steken - het werd tijd dat 'het vak' eens wat terugzei.

De artikelen die hier worden gepresenteerd zijn bewerkingen van drie van de lezingen die op het minisymposium *Nooit in ruste. De bewogen middeleeuwen van Herman Pleij* op 29 februari 2008 in Amsterdam werden gehouden. Zij thematiseren verschillende terreinen die natuurlijk maar zeer ten dele Herman Pleij's werkzaamheid bestrijken. Men mag ze beschouwen als respons op de uitdaging die Pleij's werk eigen is, maar ook als getuigenis van de geestdrift die het telkens weer weet op te roepen. Achtereenvolgens gaat Jef Janssens (Katholieke Universiteit Brussel) in op de relatie tussen de opkomst van de hoofse cultuur en die van de stadburger, een thema dat in diverse publicaties van Pleij

¹ Bij deze gelegenheid verscheen een bundeling van verspreide artikelen van Pleij: *Komt een vrouwtje bij de drukker...: over gezichtsveranderingen van de literatuur uit de late Middeleeuwen*. Met een ten geleide van Marita Mathijssen. Amsterdam: Bert Bakker, 2008. Tevens werd een bundel opstellen door vakgenoten aangeboden: Herman Brinkman, Jeroen Jansen & Marita Mathijssen (red.), *Helden bestaan!: opstellen voor Herman Pleij bij zijn afscheid als hoogleraar Historische Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam*. Amsterdam: Bert Bakker, 2008.

Herman Brinkman – Nooit in ruste. De bewogen middeleeuwen van Herman Pleij.

wordt uitgewerkt; Herman Brinkman (Huygens Instituut KNAW, Den Haag) bespreekt Pleij's gecompliceerde verhouding tot de filologie; en Bart Ramakers (Rijksuniversiteit Groningen) geeft een analyse van het bij Pleij altijd aanwezige spanningsveld tussen de studie van de schriftelijk gefixeerde tekst en de context-bepaalde historische realisatie daarvan.